

Datum

2019-04-08

Vår referens

Jonas Jonsson

Strateg

jonas.o.jonsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss av remiss från Utbildningsdepartementet - Betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83) GYVF-2019-1047

Sammanfattning

Malmö kommun har av Utbildningsdepartementet utsetts till remissinstans gällande Tolkutredningens betänkande Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83) och stadskontoret har begärt yttrande över betänkandet från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ser i huvudsak positivt på framlagda förslag och den utveckling som förslagen syftar till. I förslaget till yttrande fokuseras på de förslag i betänkandet som bedöms ha direkt betydelse för kommunal verksamhets tillgång till kvalificerad tolktjänst.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förslaget till yttrande och överlämnar detsamma till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Remiss av remiss från Utbildningsdepartementet - Betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)
- Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)
- Remiss från Utbildningsdepartementet - Betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2019-04-25 Remiss gällande betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)
- Förslag till yttrande GVN 2019-04-25 Remiss gällande betänkandet Att förstå och bli förstådd - ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2019-04-17

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2019-04-25

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Bakgrund

Regeringen beslutade den 19 oktober 2017 att tillsätta en särskild utredare för att göra en översyn av samhällets behov av och tillgång till tolkar. Uppdraget omfattade också att lämna förslag på ett flexibelt rättssäkert och effektivt system för att samhällets nuvarande och framtida behov av tolktjänster i talade språk skulle tillgodoses.

Utredningen, som antagit namnet Tolkutredningen, slutförde sitt uppdrag i december 2018 i och med att det nu remitterade betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83) överlämnades till gymnasie- och kunskapslyftsministern.

Malmö kommun har av Utbildningsdepartementet utsetts till remissinstans gällande betänkandet och stadskontoret har begärt yttrande från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Förslag till yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har tagit del av betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkade språk (SOU 2018:83) och ser i huvudsak positivt på framlagda förslag och den utveckling som förslagen syftar till.

Inom gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen anlitas tolk av personal inom såväl centrala förvaltningsfunktioner som på skolenheterna. Tillgången till tolk bedöms vara viktig för att säkerställa en väl fungerande kommunikation, som har stor betydelse för både den enskilde och verksamheten, för att de krav som ställs i förvaltningslagen gällande myndigheters serviceskyldighet ska uppfyllas och för att den enskilde ska kunna tillvarata sina intressen och sin rätt.

Tolktjänst beställs av Språkservice enligt gällande avtal mellan leverantören och staden. Samtidigt nyttjas också egna språkkompetenser, som finns inom verksamheterna, för mycket av den vardagliga kommunikationen. Möjligheten till att använda egna språkkompetenser ses som viktig och måste tillåtas även framöver, oavsett hur tillgången till kvalificerade tolkar ser ut.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser Tolkutredningens bedömningar och förslag främst ur ett beställarperspektiv och väljer att nedan kommentera delar av betänkandet på ett övergripande sätt. Nämnden fokuserar på förslag som bedöms ha direkt betydelse för att kommunal verksamhets tillgång till kvalificerad tolktjänst ska säkras.

6 Utbildning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden delar utredningens bedömning att åtgärder behöver vidtas för att öka tydligheten gällande utbildning till tolk i talade språk. Nämnden anser att dagens utbildningsvägar är många, bedrivs på olika nivåer med varierande koppling till auktorisationsprocessen. Dagens system är svåröverskådligt och skapar otydlighet kring utbildningarnas betydelse för såväl studerande som beställare av tolktjänster.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser det som angeläget att tillgången på kvalificerade tolkar säkras. Därmed ser nämnden positivt på utredningens förslag om en volymmässig utökning av tolkutbildning och delar uppfattningen att en tyngdpunktsförskjutning mot tolkutbildning vid högskolan bör eftersträvas. Nämnden anser vidare att det bör skapas en tydligare koppling mellan utbildning och auktorisation. Samtidigt måste möjligheten till validering utvecklas så att kompetensen hos utbildade tolkar inte går förlorad.

7 Kvalitetssäkring genom utbildning, validering och auktorisation

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser det som viktigt att det finns ett tydligt system som anger tolkars kompetensnivå. För att säkra kvaliteten som svarar mot offentlig sektors behov bör auktorisation av tolkar bibehållas i enlighet med utredningens förslag.

I avtal mellan leverantörer av tolktjänster och myndigheter och organisationer som beställer tjänsterna kan det finnas specificerat olika typer av tolkar med olika utbildnings- och kompetensnivåer, såsom auktoriserad tolk, grundutbildad tolk och övrig tolk. Ändå förekommer osäkerhet hos beställare kring kompetensen hos de tolkar som anvisas för olika uppdrag. Detta innebär att man i vissa fall, för att försäkra sig om att man ska erhålla en väl fungerande tolktjänst, begär att få en tolk som man sedan tidigare har goda erfarenheter av.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser det som problematiskt när kvalitetssäkring av tolktjänst i vissa fall bygger på personliga erfarenheter snarare än ett tydligt och överskådligt system för utbildning, validering och auktorisation. Utifrån detta ställer sig nämnden positivt till utredningens förslag gällande såväl utbildning som system för kvalitetssäkring.

Utredningen föreslår att från år 2024 ska auktorisation förutsätta godkänd utbildning till tolk. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i grunden inget att invända mot detta men vill samtidigt betona att goda möjligheter till validering mot aktuell utbildning måste erbjudas.

8 Tillsyn och samverkansfrågor

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser kvalitativ tolktjänst som viktig för att offentlig verksamhet ska kunna upprätthålla tillräcklig servicenivå gentemot alla samhällsmedborgare och för att myndighetsutövning i alla delar ska kunna ske på ett rättssäkert sätt. För kvalitetssäkring behövs ett väl fungerande system för tillsyn kring offentliga tolktjänster och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser positivt på de förslag som utredningen framlägger gällande detta.

9 Barn och anhöriga som tolkar

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser det som ytterst olämpligt att barn används som tolkar. Det finns en uppenbar risk att barn, som används som tolkar, får ta del av information som inte är anpassad till barnets ålder eller mognad. Barnet kan också uppleva att det får ta ett orimligt ansvar som det inte kan hantera. Risken för feltolkning och därmed bristande rättssäkerhet är också påtaglig. Därmed ser gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden positivt på utredningens förslag om förbud att använda barn som tolkar.

Utredningen föreslår vissa undantag från förbudet och menar att barn ska kunna användas som tolkar för viss enkel informationsgivning som inte kan anstå, vid fara för dödsfall, allvarlig sjukdom eller skada, samt om det annars föreligger synnerliga skäl. Nämnden menar att denna möjlighet måste användas ytterst restriktivt.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser också att anhörigtolkning endast bör ske i begränsad omfattning. Vid anhörigtolkning finns en risk att information missuppfattas och förvanskas. Om myndigheten inte kan säkerställa att informationen som förmedlas är korrekt uppfylls inte den serviceskyldighet som åligger myndigheten och rättssäkerheten kan komma att åsidosättas.

Utredningen föreslår att Kammarkollegiet ska ges i uppdrag att ta fram utbildnings- och informationsmaterial riktat till tolkanvändare i offentlig sektor och att man i detta material också särskilt ska beakta frågan om barntolkning. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser

positivt på att ett material som kan stärka beställarkompetensen utvecklas. Det innebär att beställarna lättare kan ställa krav på tolkförmedlingar och andra som utför tolkuppdrag.

Ansvariga

Lars Rehnberg Förvaltningschef